

Sonsöz

Uluslararası bir eğitim projesi olan “Akdeniz’de Su Eğitim Paketi”nin Türkiye’de yayınlanmasından mutlu oldum.

Kitabın içeriği, 7 Akdeniz ülkesinin ve birçok Uluslararası kuruluşun ortak bir çalışması ile belirlenmiş, ortak bir aklın ürünü. Tarzı ezberci değil; etkinliklerle, tartışmalarla, deneylerle, eğlendirerek, yaparak ve yaşayarak çevre bilincini vermeyi hedefliyor. Bu nedenle, bu eğitim paketi 8 ayrı Akdeniz diline çevrilmiş ve binlerce adet basılarak bütün Akdeniz ülkelerinde çevre eğitimcilerinin çabalarını desteklemek amacıyla okutulmakta. Eğitim paketi hakkında daha fazla bilgi istiyorsanız “Çevre, Kültür ve Sürdürülebilir Kalkınma için Akdeniz Enformasyon Bürosu” web sitesi www.medies.net’te Türkçe üye girişi ile kitabı inceleyebilirsiniz.

Su sihirli bir molekül. Hayat ve yaşamın temel kaynağı. Vücut sıcaklığımızı sabitler. Besin maddeleri ve oksijeni taşır. Organları ve dokuları korur. Dünyanın 3/4’ü, vücudumuzun 2/3’si sudur. Tüm canlılar için ikame edilemez. Ekonomik ve sosyal kalkınma için şart. Bu günlerde olduğu gibi her zaman yerel ve küresel krize neden olabilir...

Dünyadaki toplam su miktarı, 1.4 milyar kilometreküp. Bunun yüzde 95’i okyanus ve denizlerde tuzlu su. Sadece yüzde 5’i tatlı su. Tatlı suyun da yüzde 90’ı buzullarda, toprakta, atmosferde ve yeraltında. “Kullanılabilir su” miktarının azlığı, hızlı nüfus artışı ve su kaynaklarının azalması dünyada ve ülkemizde su problemini de beraberinde getirmekte.

Ülkemizde yılda 1 metrekareye düşen ortalama toplam yağış 643 kg, ama bu yağışın zamansal ve yersel dağılımı dengesiz. Su zengini olmak için kişi başına düşen su miktarı 8000 ila 10000 metreküp arasında olmalı. Su azlığı, 1000 ila 2000 metreküp arasında. Su fakiri ülkelerde ise su, 1000 metreküpten az. Ülkemizde şuan kişi başına düşen yıllık su miktarı 1500 metreküp civarında. Önümüzdeki yıllarda nüfus artışı ve küresel iklim değişikliği nedeniyle ülkemizde kişi başına düşen su miktarı 700 metreküp civarında yani 1000 metreküpten az olabilecek. Böylece, büyük bir ihtimalle su fakiri bir ülke olacağız.

Türkiye’de yılda yaklaşık olarak 40 milyar metreküp su tüketiyoruz. 30 milyar metreküp ile en fazla suyu tarımda kullanıyoruz. 6.2 milyar metreküp ise kentsel tüketim ve 4.3 milyar metreküp de sanayide kullanılıyor. Bu rakamlardan anlaşılacağı gibi doğru teknoloji ve uygulamalar ile tarımsal sulamada yapılabilecek yüzde 20’lik bir tasarruf tüm şehirlerin su ihtiyacından daha fazla su sağlayabilir.

Dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, planlama ve su kullanımının insan ile başlayıp insanla bitmesidir. İklim değişirken biz de değişerek; şehirlerimize, suyumuzun her damlasına ve su havzalarının her çakıl taşına sahip çıkmalıyız. Su tasarrufunu, gönüllü olmaktan çıkartıp artık zorunlu hale getirmeliyiz. Yerel yönetimler halka örnek olmalı. Şehirler, su havzalarının kapasitesi üzerinde nüfus ve sanayiye kabul etmemeli.

Su kıtlığının belli başlı nedenleri genel hatları ile şunlardır:

İklim: Ülkemiz, 36–42 derece enlemleri arasında yer alır. Bu nedenle kışın kuzeyde yer alan alçak basınç merkezleri ve ona bağlı cephelerin güneye inmesi ile yağış alır(dı). Yazın ise güneyimizde yer alan yüksek basınç merkezlerinin etkisinde kalırdık. Böylece Akdeniz iklimine sahip olan bölgelerimizde “yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı” geçer(di). Kışlar son yıllarda “ılık ve kurak” geçiyor. Akdeniz iklimine sahip olan bölgelerimizde hava şartları normal olsa da bahar aylarında önemli bir yağış olmaz. Aslında sadece yağışın miktarı değil, kar ya da yağmur şeklinde yağıp yağmadığı ve yıl içindeki sürekliliği daha önemlidir.

Akdeniz iklimine sahip olan bölgelerimiz yeterince Akar yağışı alamayınca bundan sonraki yağmurlar, yağmayan karın yerini tutamaz. Sonuç olarak ılık ve yağışsız kıştan sonraki aylar ve küresel iklim değişiminden dolayı da önümüzdeki yıllar kuraklık ile karşı karşıyayız. Su tasarrufu insanla başlar ve insanla biter. Bu nedenle kuraklık olsun, ya da olmasın doğru su kullanımını öğrenip uygulamalıyız. Çünkü birey olarak önemli farklar yaratabiliriz!..

Kuraklık: Yeterince cephesel yağış görülmezince ve gerekli önlemler de zamanında alınmayınca meteorolojik kuraklık gelişerek sosyo-ekonomik kuraklığa dönüşür. Türkiye, teknik anlamda zaten “yarı kurak” bir ülkedir. Anadolu’da kuraklıklar nedeniyle birçok medeniyet yok olmuştur. Küresel iklim değişimi ile birlikte ülkemizde dünya var olduğundan beri var olan kuru dönemlerin sıklığı ve şiddeti de giderek artmaktadır. Kuraklık, en kapsamlı sosyo-ekonomik zararlara neden olabilen, sinsi bir şekilde gelişen insanlığın yüzleştiği en büyük doğal afettir. Yarı kurak bir iklim kuşağında bulunan ülkemizin tarihi büyük kuraklıklar ile doludur. Kuraklığı, deprem gibi önemli bir afet olarak kabul ederek bilimin gereklerini artık yapmak zorundayız.

Havayı, bir günah keçisi olarak görmekten vazgeçmeliyiz. Ülkemizde artık gelişmiş ülkelerde olduğu gibi “kuraklık risk yönetimi” uygulanmalı. Böylece, her yerel yönetim su yıllarının başı 1 Ekim’de yürürlüğe girmek üzere su bütçesini hazırlamalı, su kaynaklarını bir bütün olarak takip etmeli ve su tasarrufuna yönelik önlemlerini önceden belirleyip “Kuraklık Planı”nı gerektiğinde yürürlüğe koyabilmelidir.

Çölleşme: Kuraklık, ormansızlaşma ve aşırı otlatma çölleşmenin belli başlı nedenleridir. Kuraklıktan dolayı ölen bitkilerin kökleri ile tuttukları toprak ve kumlar rüzgâr ile taşınır. Bu tür çölleşme artıkça büyük şehirlere olan göç de artar.

Varsa kendi bahçenize, evinizin etrafına veya komşularınız ile birlikte yerel yönetimlere başvurarak yollara, vb. boş yerlere ağaç dikin. Ağaçlar, havadaki karbonu alıp oksijen verirken aynı zamanda kışın rüzgârı kesip buharlaşma ile olan soğumayı önleyip evlerimizin ısıtma faturasını; yazın ise gölge yaparak soğutma ihtiyacını azaltıp enerji faturası ve dolayısı ile fosil yakıtı kullanımını azaltabilir.

Berkeley’e göre “Bilginlerle beraber düşünmeli, halkla beraber hareket etmelisiniz.” Ülkemizde bu tür bir hareket tarzına yönelik çok az örnek var. İstanbul’lu Çevre Müdürü Doç.Dr. Mehmet Emin Birpınar’a göre Anadolu’da kışın su kuyuları ağzına kadar kar doldurulmuş. Şimdi kar yağınca, kuyu suyunu kullanmıyorum filan demeden, herkes kuyusunu kar ile doldurup yer altı suyunu beslemeli.

Su Stresi: Büyük şehirlerdeki yüksek nüfus ve Soğun sanayi su talebini aşırı miktarda artırır. Yerel su kaynaklarının taşıyamayacağı kadar fazla nüfus ve sanayinin biriktiği şehirlerimizde yağışlar normal olsa da susuzluk yaşanır. Bu nedenle, İstanbul’a vize, vb. gibi uygulamalar ile yeterli suyun olmadığı yerlerde suya olan talebin daha fazla artması kesinlikle önlenmelidir.

Ev / iş yerlerinde su tasarrufu için alınacak önlemlerin bazıları şunlardır: Sebze ve meyveleri akan bir musluk suyunun altında değil, temiz bir kova suyun içinde temizleyin. Kapının önünü su ile yıkamayın, temizlik için çalı, vb. süpürgesi kullanın. Çocukların suyla oynamasına müsaade etmeyin. Bulaşık makinesine tabak, vb. yerleştirmeden önce durulamanın onların temizlenmesinde hiçbir faydası yok; bu gereksiz ön durulamadan vazgeçin. Rezervuarlar 4-5 litre su alıyor, ama rezervuardan akan su 3 litre olsa da aynı işi görür. Bunun için rezervuarın içine 1,5 litrelik dolu bir pet şişe, vb. koyarak her sifon çekişte 1,5 litre su tasarruf edin. Bahçeniz varsa çatıdan gelen yağmur sularını biriktirin. Bitkileriniz yağmur suyunu klorlu şebeke suyundan daha fazla sevecektir. Banyo yapmak yerine duş alın. Dişinizi fırçalarken veya tıraş olurken musluğu açık bırakmayın. Damlayan muslukların ve sızan rezervuarların contasını beklemeden hemen değiştirin...

Lütfen! Bu tür bireysel önlemleri artık küçümsemeyin. Tavsiye edilen bu tür küçük önlemleri milyonlarca çarpıp sağlanacak olan su tasarrufunu düşünün. Bir de bu tür önlemleri yaşam boyu milyonlarca insanın uyguladığında ortaya çıkacak su tasarrufunu ve ekonomik kazancı düşünün. Yoksa yazın içmek için ihtiyaç duyabileceğimiz su ile bugün araba yıkamak, ya da çim sulamak gibi büyük bir yanlışı sürdürmeyi mi tercih edersiniz? Unutmayın, suyu ne kadar ekonomik kullanırsak, kuraklığın etkisini o kadar azaltabiliriz.

Çevre tahribatı: Oy avcılığı ve yap-satçıların rant hırsı ile su havzalarının yapılaşmaya açılmasına da bir son verilmeli. Avrupa’dan kovulan teknolojiye tekstil, vb. fabrikaların sularımızı kirletmesine de göz yumulmamalı. Bu şekilde, su havzalarının amaç dışı kullanımı ve su kaynaklarının kirletilmesi ile ülkemizi kendi elimiz ile kuraklaştırıyoruz. Su havzalarımızı yok ederek, küresel iklim değişiminden dolayı azalan

yağışlarımızdan su elde etme imkânlarımızı da yok ediyoruz... Eisten'a göre "Dünya, kötülük yapanlar yüzünden değil, seyirci kalıp hiç bir şey yapmayanlar yüzünden tehlikeli bir yer haline gelmiş." Benzer şekilde büyük şehirlerimizdeki su problemi, şehirlerimizin plansız büyümesine, şehir su şebekelerinden yüzde 50'ye varan sızıntılara, su havzalarında olan yapılaşmaya, lagünlü villalara, vb.ne seyirci kalanlar yüzünden yaşanmakta...

Susuzluğun tek nedeni yağmur ya da kar yağmaması değildir. Yağışlardan su elde edememenin de nedenleri susuzluğun nedenleri ile aynıdır. Neden bu günler insanları ve araçları alıp götüren yağmurlar barajların su seviyesini yeterince yükseltmiyor? Bunu oturup kara kara düşünmemiz lazım.

Bunun nedenlerinden bir tanesi devasa yerleşim yerlerinin önemli su havzalarının içinde kurulmuş olmasıdır. Bu tür yerleşim yerlerine yağın yağmurlar bu şehirleri oluşturan binlerce bina, binaların çatıları, otoparklar, yollar ve yollardaki mazgallar tarafından toplanıp kanalizasyona, kanalizasyon ile arıtma tesislerine ve oradan da baraj gölleri yerine denizlere taşınıyor. Bu nedenle, tekrar söylemek gerekirse su havzalarını amaç dışı kullanmak bir çeşit susuz kalmak, yani intihar etmek demektir.

Baraj su seviyelerindeki yeterince yükselmemenin nedenlerinden bir tanesi de artan buharlaşmadır. Baraj gölü gibi açık su yüzeylerinden olan buharlaşma (inanılanın aksine) sonbaharın son aylarında ve kışın başında daha fazladır. Çünkü göl vb su kütlelerinin sıcaklığı ile hava sıcaklığı arasındaki fark en fazla bu aylarda oluşur.

Süphesiz barajlardaki buharlaşmayı azaltmak mümkündür. Bunun için önce buharlaşmayı doğru anlamalı, doğru ölçüp doğru hesaplayabilmeliyiz. Bundan çok daha önce ise su havzalarımızı her bir çakıl taşına kadar korumalıyız.

Yanlış sulama: Ülkemizde tatlı suyun çok büyük bir kısmını kullanan tarım sektöründe su tasarrufu için dikkat edilecek birçok nokta var. Örneğin: Kuraklığa dayanıklı ürün ve ağaçları seçin. Sulamayı günün serin kısımlarında yaparsanız daha az su buharlaşır. Bu nedenle, sulamayı sabah saat 8.00'den önce veya

akşam 7.00'den sonra yapın. Rüzgârlı günlerde sulama yapmayın. Sulamayı sadece ihtiyaç olduğunda yapın. Bunun için, hava durumunu sürekli takip edin ve yağış beklendiğinde sulama yapmayın. Ağaçların diplerini yaprak, talaş vb. şeyler ile örterek su kaybını önleyin. Haftada en fazla bir veya iki kez sulama yapın ve suyun bitkilerin köklerine inmesine fırsat verin. Sık sulama bitkilerin kısa kökler geliştirmesine neden olur ve kısa köklü bitkiler kuraklığa dayanıklı değildir. Suyu emebildiği hızda toprağa verin. Fazla gübre de bitkilerin suya olan ihtiyacını artırır...

Bu gün çok iyi bilindiği gibi aşırı sulama, susuzluktan daha fazla bitkileri öldürür. Ayrıca aşırı sulama, toprağın çoraklaşmasına ve yeraltı sularının kirlenmesine de neden olur. Ayrıca, salma, göllendirme, karık ve yağmurlama gibi yüzey sulama metotları kullanıldığında, suyun yaklaşık olarak yarısı buharlaşarak kaybolur. Bu nedenlerden dolayı, eskiler "Suda biten, suda yiter", "Tarlada balık tutulmaz" ve "Suyu bardakta, gemiyi duvarda seyretmeli", vb. gibi atasözlerimizle uyarılarda bulunmuştur.

Yaratılıştan bu yana doğayı hor kullanmanın kötü sonuçları ile günümüzde yüzleşmek zorunda kalan insanlık, Kızilderili Şef Seattle'ın bir zamanlar söylediği şu sözlerin anlamını ancak fark etti: "Beyaz adam annesi olan toprağa ve kardeşi olan gökyüzüne, alıp satılacak, işlenecek, yağmalanacak bir şey gözüyle bakar. Onun bu ihtirasıdır ki, toprakları çölleştirecek ve her şeyi yiyip bitirecektir. Beyaz adamın kurduğu kentlerde, bir çiçeğin taç yapraklarının açarken çıkardığı tatlı sesler, bir kelebeğin kanat çırpışları duyulamaz. Son ırmağ kurduğunda, son ağaç yok olduğunda, son balık öldüğünde; beyaz adam paranın yenilemeyen bir şey olduğunu anlayacak.

Bizler ülkemizi bu hale getirmemek için canla başla uğraşmalıyız.

Türkiye, Hükümetlerarası İklim Değişimi Paneli (IPCC) tarafından incelenen dünyadaki beş bölgeden birinin içinde yer almakta. Böylece, IPCC tarafından endüstri devrimi öncesine göre atmosferik CO₂'in iki katına çıkmasının beklendiği yıllara yönelik senaryolar Türkiye için de geçerli. Yüksek çözünürlüğe sahip Genel Sirkülasyon Modelleri ile yapılan senaryolara göre, Güney Avrupa ve Akdeniz ülkeleri ile birlikte Türkiye'de Kuraklık, Ani Seller, Deniz Su Seviye Yükselmeleri gibi doğal afetlerde ve ekolojik problemlerde artışlar meydana gelmesi beklenmekte. Aslında Kyoto Protokolünün önerdiği politikalar ve önlemler incelendiğinde ülkemizde de; Enerji verimliliğinin artırılması, Yenilenebilir enerjinin geliştirilmesi, Sürdürülebilir tarımın desteklenmesi, Metan emisyonlarının geri kazanılması, Emisyonların azaltılması, Sera gazı yutaklarının korunması ve yaygınlaştırılması gerektiği görülür. Diğer bir deyişle Kyoto Protokolü, sera gazlarını artıran emisyonların salınımı kontrol altına alarak zarar azaltılması ile birlikte enerji tarım, orman, katı atıklar, kıyıların kullanımı, vb. gibi konu ve sektörlerde uyum çalışmaları yapmamızı istemektedir. Aslında bütün bunlar, protokol, cezai yaptırım vb. olmadan da kendiliğinden yapmamız gereken çalışmalardır.

Enerji tüketimini etkileyen en önemli faktörlerin başında hava şartları ve iklim geldiği gibi, iklimi etkileyen önemli faktörlerden biri de enerjidir. İklim değişiminin enerji talepleri üzerindeki potansiyel etkisi, özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ve petrol üreticisi olmayan ülkeler için çok önemlidir. Sürdürülebilir enerji politikası temel ilkeleri çerçevesinde, yerli ve yenilenebilir kaynaklarımızın kullanımına öncelik vermeli ve enerjiyi verimli kullanmalıyız. Örneğin, ülkemizde yılda 3 milyar dolar değerinde enerji tasarruf potansiyeli mevcuttur ve bu iki Keban Hidroelektrik Santralinin üretimine eşittir.

Görüldüğü gibi karşılaşılabilecek afetlerdeki artış ve büyük ekolojik problemler ile birlikte AB'nin, Kyoto Protokolünün şampiyonluğunu yapıyor olması, küresel iklim değişimini Türkiye için büyük bir ekolojik, çevresel, sosyal ve ekonomik problem haline getirmektedir. Sürdürülebilir kalkınma için de; enerjinin ucuz, güvenilir, temiz ve sürekliliğinin sağlandığı politika, teknoloji ve uygulamalar da büyük önem taşımaktadır. Bunun için resmi hedefleri ve takvimi

olan somut uyum ve emisyon azaltma programlarını hayata geçirmek zorundayız.

Bunun için de öncelikle etkin ve kapsamlı bir "Çevre Dış Politikası"na sahip olmalıyız. Artık, "Çevre mi, Kalkınma mı?" ikilemine düşmeden "Sürdürülebilir Kalkınmayı" ilke edinmeliyiz. Şu an ulusal çıkarlarımıza kısa vadeli maliyetler açısından bakarken, küresel iklim değişiminin olası etkilerini belirlemeyip uyum çalışmaları yapmayarak ilerisi için daha büyük sosyo-ekonomik riskler almakta olduğumuzu da gözden uzak tutmamalıyız.

Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu

Mesajlar

Avrupa Birliği Komisyonu – Çevre Genel Müdürlüğü

Bu eğitim paketinin, Avrupa'nın ve daha da önemlisi Akdeniz'in bu değerli doğal kaynağına odaklanmak isteyen eğitimcilerin çalışmaları için mükemmel bir araç olduğuna inanıyorum.

Avrupa Komisyonu'nun, MIO-ECSD E'nin bu mükemmel girişiminde yer almasından büyük mutluluk duyuyor ve Eğitim ve Bilişlendirme kampanyasına başarılar diliyorum.

Küresel Su Ortaklığı - GWP

Neyin önemli olduğuna ilişkin düşünce ve algılarımızın çoğunlukla, sorunlarla ilk kez karşılaştığımız zaman, yani genellikle okulda ortaya çıkması ilginçtir. Dolayısıyla, su gibi son derece temel ve önemli bir konudaki düşüncelerimiz (eğer bir düşüncemiz varsa) büyük olasılıkla öğretmenimizle ya da aile üyelerinden biriyle yaptığımız bir konuşmadan kaynaklanır. Küresel anlamda baktığımızda, sürdürülebilir ve güvenilir kalkınmanın anahtarı eğitimidir; özellikle ilköğretim düzeyinde kızların da okula gitmesine ilişkin öncelikli çabaları sürdürmeli ve daha da artırmalıyız. Eğitimin gelecekte su yönetimi konusunda da benzer etkiler yaratacağından emin olabiliriz.

Birleşmiş Milletler Çevre Programı - UNEP

Birleşmiş Milletler Çevre Programı, MIO-ECSD E'nin halkı sürdürülebilir su kullanımının önemi konusunda bilgilendirme amaçlı bu eğitim çalışmasını memnuniyetle karşılamaktadır.

Su sürdürülebilir kalkınmanın çok önemli bir unsurudur çünkü yaşamın ve gelir getiren faaliyetlerin temel bileşenlerinden biridir. Su, uygun biçimde yönetildiği takdirde, yoksulluğun azaltılmasına önemli katkılar sağlar. Suyun sürdürülebilir biçimde kullanılması, sağlıklı insanlar ve besin üretimi de dahil olmak üzere gelir getiren çeşitli faaliyetler yoluyla ekonomik kazançlar yaratır. Tam tersine, suyun kötü yönetilmesi ise kirlilik, hastalık ve sonunda da ekonomik çöküş getirerek sağlığınıza ve ekosistemlere korkunç zararlar verir. Daha iyi bir gelecek için herkese su sağlamak üzere, hep birlikte sorumluluk bilinciyle hareket edelim.

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı - UNESCO

Su, yaşamın sürdürülebilmesi için en önemli etkenlerden biri olarak kabul edilir. Bu görüş, toplumlar ve aslında bütün insan uygarlığı açısından olduğu kadar, her bir canlı açısından da doğru bir saptamadır.

Bu küresel gerçek, Akdeniz'de daha da büyük bir önem kazanır. İnsanoğlu, düzenli su kullanımının ve suyla ilgili doğal afetlere karşı korunmanın kalkınmanın temeli olduğunu Akdeniz havzasında kanıtlamıştır. Bu kültürlerin başarıları ve başarısızlıkları, sürdürülebilirliği sorgulamanın önemini de vurgular. Dolayısıyla bu konuyu okullara taşıma, genç neslin suyun değeri ve bizim bu konudaki sorumluluğumuz hakkında eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi girişimini özel bir mutlulukla karşıyorum. Akdeniz'in hassas doğal ortamı, bu çabaların başka bölgelere oranla daha da önemli olmasına yol açıyor.

Bu mükemmel girişim ve iyi belirlenmiş hedeflerden dolayı MIO-ECSD E'yi kutluyorum.

Yeşil Adımlar Çevre Eğitim Derneği

● Yeşil Adımlar Çevre Eğitimi Derneği Çalışma Alanı Nedir?

1998'de İstanbul'da kurulan dernek, kar amacı gütmeyen gönüllü bir kuruluştur. Çeşitli alanlarda uzman ve eğitimciler tarafından kurulan dernek, tamamen gönüllü çalışır. Amaçları; Toplumun tüm kesimlerine, doğal sistemlerin bütünlüğünü bozmadan yaşamının bilgi donanımını sağlamak, bütünüdür dengesine yapılan tehditlere karşı toplumu bilinçlendirmek, uyarmak ve harekete geçirmektir. Doğa ve kent yaşamıyla barışık, sağlıklı 21. yüzyıl toplumu için gerekli olan çevre bilincinin artması ve yaygınlaşması için çalışmaktadır. Bu amaçlara ulaşmak için çeşitli yayınlar üretir, toplantılar ve atölye çalışmaları düzenler, sergiler ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirir. MIO-ECSDE, MEDIES ve çeşitli uluslararası çevre örgütleri üyesi ve Avrupa Akdeniz Çevre Eğitimcileri iletişim ağında ortak projelerde aktif katılımcıdır.

YAÇED Projeleri:

Yeşil Adımlar Takvimi; özel tasarımıdır. Çevreci bilgiler, öneriler ve karikatürlerle verilir. Her yıl basılır ve okullara dağıtılır. **2008- "Akdenizde Su" Kitabı;** İlköğretimden liseye kadar tüm çocuklar ve eğitimciler için su ile ilgili toplu bilgiler kitabıdır. **2007-"Kara bakal Ötüyor" Kitap Çalışması;** Batı Karadeniz ormanlarında doğa koruma çalışmaları yapan Bartın, Ulus ilçesi, Aşağıçerçi köylüsü Galip Arslan'la yapılan söyleşiler ve orman politikalarının 1950 lerden bu yana etkileri üzerine bir kitaptır. **2000-"Kitap Projeleri";** çevre eğitimini etkinliklerle, tartışma sorularıyla, deneylerle, eğlendirerek veren ve çeşitli yayınlardan derlenen **"İlköğretim Çağındaki Çocuklar İçin Eğlenceli/Öğretici Çevre Etkinlikleri", "Karikatürlü Çevre Rehberi",** ÇEP projesi kapsamında, İstanbul İlköğretim okulları için: **"Çevre Etkinlikleri Rehberi". 2005- "Fener- Balat" AB Rehabilitasyon Projesi kapsamında Çevre Eğitimi;** Fatih Belediyesi ve Avrupa Birliği Rehabilitasyon Projesi girişimi ile birlikte ilköğretim okulları öğrencileri, öğretmenleri ve ailelere Katı Atıklar ile ilgili bilinçlendirme sunumları, dört semt okulunda "atık sanat" atölye çalışmaları. Projenin bitiminde her iki semtte katı atıkların ayrıştırılarak toplanmasına geçilmiştir. **2005 – 2002 : İTÜ Mimarlık Fakültesi öğrencileriyle Geri Kazanım Proje Çalışmaları;** çevre bilincini artırıcı konferans ve sunumlar, öğretim görevlileriyle işbirliği içinde çeşitli sınıf öğrencilerine "Atık İşlevsel Tasarımlar", "Geri Kazanım Tasarımları", "Kentsel Dönüşüm:Atık Alanların Geri Kazanımı" üzerinde proje çalışmaları, dönem ödevleri faaliyetleridir. **2004 İstanbul'da "Avrupa-Akdeniz Çevre Eğitimcileri Uluslararası Toplantısı"** İstanbul Kadir HAS Üniversitesinde 35 ülkeden çevre eğitimcileri ve parlamenterler MIO-ECSDE önderliğinde hazırlanan "Su Konferansı". 150 kadar Türk öğretmenin katılımı ile atölye çalışmaları. **2003 "Su ve Kültür" Etkinliği;** Yüzyıl Işıl

Okulları ile birlikte suyun kültürümüzdeki ve kentimizdeki geçmişini ve bugününü göstermek, ve suyun önemini ve kullanımını gündemde tutabilmek amaçlı eğitici, öğretici bir dizi faaliyet. MIO-ECSDE'ye gönderilen proje bu kurum tarafından takdir edilerek özel onur ödülü aldı. **2002-2003 “Atık Sanat Olunca” Sergileri**; Atık sorununa dikkat çekmek üzere 12 çağdaş plastik sanatçının katılımı ile Ocak–Haziran 2003 süresi boyunca her ay İstanbul'un bir bölgesinde yürütülen sergi projesi. Profilo Alışveriş Merkezi, Bilgi Sanat Galerisi, Sabancı Üniversitesi, İTÜ Taşköşle, Enka Sanat Galerisi, Yüzyıl Işıl Okullarında ve Deneme Bilim Merkezinde sergi boyunca çocuklarla “atık sanat atölye çalışmaları”. **2002 “Suyun Dört Mevsimi”**; AB ve MIO-ECSDE sponsorluğunda hazırlanan poster. **2002 “Adıyaman'da Yeşil Adımlar”**; Adıyaman Valiliği isteği üzerine bölgedeki 150 fen öğretmenine 2 günlük çevre eğitimi programı. **2001- “ÇEP Projesine Katkı”**; İstanbul İl Çevre ve Orman Koruma Vakfı, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü, İl Millî Eğitim Müdürlüğü ve onlarca Sivil Toplum Kuruluşu ile birlikte YAÇED, İstanbul'da tüm ilköğretim okulları ve istekli liseleri kapsayan “Çevre Eğitimi Projesi-ÇEP” çalışmalarında yer aldı. Bu projedeki katkılarında dolayı, 2001-2005 yıllarında Valilik ve İstanbul Belediyesi tarafından ödüllendirilmiştir. **1998-2000 “Adalar Geri Kazanıyor”**; Dünya Bankası Akdeniz Teknik Yardım Programı tarafından desteklenen “Adalar Geri Kazanıyor” (İstanbul Adalarında katı atık bertarafı) eğitim projesi. **1998- “Şimdi Çevre Zamanı”**; 1998 de Ford Avrupa Çevre Koruma Özel Ödülü. Bu ödül, sanatçı Muhittin Köroğlu'nun hazırladığı “Şimdi Çevre Zamanı” çevre konulu karikatürler ve altlarında verilen kısa ama çarpıcı bilgilerle desteklenen tüm Türkiye'yi gezmesi hedeflenen sergi projesidir.

Yeşil Adımlar Çevre Eğitim Derneği her yaşta aktif katılımcı gönüllüye ihtiyaç duyar. Gönüllü çevreciler ve çevre eğitimcileri olarak ülkemizin dörtbir yanında öncelikle “SU” ve “KATI ATIKLAR” konularında eğitim ve yaratıcı faaliyetlerde bulunmak ve daha fazla bilgi için lütfen bizimle temasa geçin:

- Prof. Alaeddin Yavaşca Sokak 8/2 Maçka, Beşiktaş, İstanbul, Türkiye ● Tel: +90 212 2364989
- Faks: +90 212 2364989 ● E-posta: adimlar@bnet.net.tr ● İnternet: www.yesiladimlar.org

Türkçe olarak internet ortamından indirmek için www.medies.net sayfasından üye girişi yaparak kitaba ulaşmanız mümkündür.

Global Water Partnership | GWP (Küresel Su Ortaklığı)

Entegre su kaynakları yönetimini geliştirmek amacıyla dünya çapında bir ağ oluşturma girişimidir.

Küresel Su Ortaklığı, su yönetimiyle ilgili bütün kuruluşları içine alan bir çalışma ortaklığıdır: hükümet temsilcileri, kamu kuruluşları, özel şirketler, profesyonel örgütler, çok-tarafli kalkınma kuruluşları ve Dublin-Rio ilkelerine bağlı hareket eden diğer kuruluşlar.

Günümüzde bu geniş kapsamlı ortaklık küresel, bölgesel ve ulusal düzeydeki bilgi gereksinimini etkin bir biçimde tanımlamakta, bu gereksinimleri karşılamak üzere programlar tasarlamakta ve entegre su kaynakları yönetimi konusunda işbirlikleri oluşturup bilgi alışverişi sağlamaya yönelik bir mekanizma olarak görev yapmaktadır.

Küresel Su Ortaklığı'nın görevi, "Ülkelerin kendi su kaynaklarını sürdürülebilir biçimde yönetmesini desteklemek"tir.

GWP'nin amaçları:

- sürdürülebilir su kaynakları yönetiminin ilkelerini açıkça belirtmek,
- boşlukları belirleyip, ortaklarını, mevcut insan ve para kaynakları doğrultusunda önemli gereksinimleri karşılamaya yönlendirmek,
- yerel, ulusal, bölgesel düzeyde ya da havza düzeyinde, sürdürülebilir su kaynakları yönetimi ilkelerine uygun eylemleri desteklemek,
- gereksinimlerle mevcut koşulların eşleşmesini sağlamaktır.

Su konusunun entegre olarak ele alınması gerekliliği geniş bir kabul görmüştür ama yine de sürdürülebilir kalkınma için su yönetimine daha geniş kapsamlı bir yaklaşım getirilmesinin gerektiği ancak 1992'deki Dublin Su ve Çevre Konferansı'nda ve 1992'de Rio de Janeiro'da yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda kabul edilmiştir. Bu bilinç ve suyla ilgili katılımcı kurumsal mekanizmaların gerekliliği yeni bir düzenleyici örgütün kurulmasını zorunlu kılmıştır. Bu talep karşısında Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve İsveç Uluslararası Kalkınma Kuruluşu (Sida) 1996'da Küresel Su Ortaklığı'nı (GWP) oluşturmuştur.

Bu girişimin temelinde, sürdürülebilir su yönetimi için para, teknik bilgi, siyaset ve insan kaynaklarını bir araya getirebilecek dünya çapında bir ağ sayesinde, entegre su kaynakları yönetimini geliştirme ve uygulama düşüncesi yatmaktadır.

Ortaklık, halen etkin durumdaki dokuz Bölgesel Su Ortaklığı (Orta Amerika, Orta ve Doğu Avrupa, Çin, Akdeniz, Güney Afrika, Güney Amerika, Güney Asya, Güneydoğu Asya, Batı Afrika) ve yirmi Ülke Su Ortaklığıyla, merkezi olmayan, kendi kendisini idare eden bir yapıdadır.

Daha fazla bilgi için lütfen bizimle temasa geçin:

GWP Sekreterliği

U Hantverkargatan 5, 2.kat ● SE-112 21 Stockholm, İsveç

S +46 8 562 51 900/922 ● T +46 8 562 51 901

E-posta: gwp@gwpforum.org ● Web: www.gwpforum.org

Global Water Partnership Mediterranean (GWP-Med) (Küresel Su Ortaklığı – Akdeniz)

Küresel Su Ortaklığı – Akdeniz, GWP şemsiyesi altında faaliyet gösteren bir Bölgesel Su Ortaklığı'dır. Başlangıçta Akdeniz Teknik Danışma Kurulu (MEDTAC) olarak tasarlanan GWP-Med'i kurma düşüncesi ilk kez Ağustos 1997 ve 1998'de, Stockholm'deki GWP'de gündeme gelmiştir. MEDTAC'ın kurulmasına 1998'de Lefkoşe'de karar verilmiş, bu oluşumun bölgesel bir su ortaklığına dönüşmesi ise Haziran 2001'de Nice'te gerçekleşmiştir. GWP-Med bugün, Akdeniz'in her yerindeki yetkili kuruluşları bir araya getiren açık bir platformdur.

GWP-Med'in temel hedefi Akdeniz bölgesindeki su kaynaklarının, GWP'nin genel çerçevesi kapsamında, entegre bir yönetim sayesinde sürdürülebilir bir biçimde kullanılmasını sağlamaktır.

GWP-Med bu hedefe ulaşmak için:

- Akdeniz'de, su yönetimi konusunda etkili olan yetkili örgütler arasında güçlü bir ortaklık oluşturmakta ve bu ortaklığı sürdürmekte,
- Bilgi ve deneyim paylaşımı için uygun mekanizmaları kullanarak, su kaynaklarının sürdürülebilir kullanımının ve entegre yönetiminin ilkelerini Akdeniz'deki bütün taraflara öğretmekte, kabul ettirmekte ve uygulamakta,
- Yukarıda belirtilen ilkelerin uygulanabilirliğini ve olumlu etkilerini gösteren örnek niteliğindeki yerel, ulusal ve bölgesel faaliyetleri desteklemekte,
- Faaliyetler için uygun uluslararası fonları ve uluslararası örgütlerin katılımını araştırmakta ve bulunmalarını kolaylaştırmakta,
- GWP'nin başlattığı ya da benimsediği küresel girişimleri tanıtmakta, uygulanmasına yardım etmekte ve Akdeniz bölgesinin özel konumuna göre uyarlamaktadır.

GWP-Med'in temel organları Üyelik Platformu, Ortaklık Konseyi ve Danışma Kurulu'dur. GWP-Med Ortaklık Konseyi'nin (2002) üyeleri, bölgesel faaliyet gösteren yedi Akdeniz örgütü/kuruluşudur:

- Blue Plan (MAP/UNEP)
- CEDARE –Centre for Environment and Development in the Arab Region
- CIHEAM – International Centre for Advanced Mediterranean Agronomic Studies
- EIC – EuroMediterranean Irrigators Community
- IME – Mediterranean Institute for Water
- MedCities – The Mediterranean Network Cities Network
- MedWet –The Mediterranean Wetlands Initiative
- MENBO/REMOC – Mediterranean Network of Basin Organisations
- MIO-ECSDE – Mediterranean Information Office for Environment, Culture and Sustainable Development
- MWN –Mediterranean Water Network

GWP-Med'in (eski adıyla MEDTAC) 1999-2000 dönemindeki ürünleri: Su, Nüfus ve Çevre Konusunda Akdeniz Vizyonu (Vizyon), Akdeniz için Eylem Çerçevesi: Akdeniz için Vizyon Oluşturmak (FFA), Eylem Planı Haritası ve Esası.

GWP-Med su anda, bölgesel ortaklığı güçlendirme ve genişletmenin yanı sıra, ayrıntılı Çalışma Programı sayesinde temel hedeflerine ulaşmaya çalışmaktadır.

Daha fazla bilgi için lütfen bizimle temasa geçin:

GWP-Med Sekreterliği

c/o MIO-ECSDE

U 28, Tripodon cd., 10558 Atina, Yunanistan ● S +30 210 3247490, 3247267 ● T +30 210 3317127

E-posta: secretariat@gwpmmed.org ● Web: www.gwpmmed.org

Mediterranean Information Office for Environment, Culture and Sustainable Development | MIO-ECSD E (Çevre, Kültür ve Sürdürülebilir Kalkınma için Akdeniz Enformasyon Bürosu)

Çevre, Kültür ve Sürdürülebilir Kalkınma için Akdeniz Enformasyon Bürosu aynı zamanda Çevre ve Kalkınma için Akdeniz Sivil Toplum Kuruluşları (STK) Federasyonu'dur. MIO-ECSD E, STK'ların Akdeniz sahnesinde yer alması için teknik ve siyasi bir platform görevi üstlenmektedir. MIO-ECSD E Hükümetlerle, Hükümetlerarası ve Uluslararası Örgütlerle işbirliği yaparak, Akdeniz Bölgesi'nde ve bölge ülkelerinde çevrenin korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın geliştirilmesi için aktif rol oynamaktadır.

MIO-ECSD E'nin Geçmişi

MIO-ECSD E, Mart 1996'da Akdeniz STK'ları Federasyonu haline gelmiştir. Kökleri 1980'li yılların başlarına, yani Avrupa Topluluğu'nun Akdeniz'deki üyelerini arttırmamasından cesaret alan Avrupa Çevre Bürosu'nun (EEB), Elliniki Etairia'nin de (Yunan Çevre ve Kültürel Mirası Koruma Derneği) desteğiyle Akdeniz Kurulu'nu kurmasına dayanır. Akdeniz Enformasyon Bürosu (MIO) 1990 yılında bir STK'lar ağı olarak, EEB ve Elliniki Etairia'nin ortak projesi kapsamında ve Arap Çevre ve Kalkınma Ağı (RAED) ile yakın işbirliği içinde kuruldu. MIO-ECSD E'nin Akdeniz STK ağının genişlemesi ve Akdeniz ve Uluslararası Forumlarında yapıcı ve örgütlü STK görüş ve temsilciliğinin kurulmasına yönelik yoğun talep gelmesi sonucunda, MIO-ECSD E bugünkü STK Federasyonu konumuna geldi.

Ana Hedef

Akdeniz Bölgesinin Doğal Çevresini (flora ve fauna, biyotoplar, ormanlar, kıyılar, doğal kaynaklar, iklim) ve Kültürel Mirasını (arkeolojik anıtlar, geleneksel yerleşimler, kentler, vb) korumak. MIO-ECSD E'nin temel amacı barış dolu bir Akdeniz'de Sürdürülebilir Kalkınma'yı geliştirmektir.

MIO-ECSD E'nin amaçlarına ulaşabilmek için kullandığı en önemli araç ve yöntemler şunlardır:

- Özellikle STK'lar aracılığıyla Akdeniz halkları arasında, ayrıca STK'lar ile Hükümetler, Meclisler, Yerel Yetkililer, Uluslararası Örgütler ve Akdeniz Bölgesinin her düzeydeki sosyo-ekonomik yetkilileri arasında anlayış ve işbirliği oluşturmak.
- Akdeniz STK'larının kuruluşuna, güçlenmesine, işbirliğine ve koordinasyonuna yardım etmek ve ilgili kuruluşlar arasında doğru bilgi akışı sağlayarak STK'ların çalışmalarını kolaylaştırmak.
- STK'lar ile bilimsel veya da akademik kuruluşlar arasında işbirliğini teşvik ederek, Akdeniz'le ilgili konularda eğitim, araştırma ve çalışmaları geliştirmek.
- Kampanyalar, yayınlar, sergiler, sunumlar sayesinde, Akdeniz'in önemli çevre ve toplum sorunları konusunda halkı bilinçlendirmek.

MIO-ECSD E'nin Etkinlikleri

● Ağ Çalışması

MIO-ECSD E Sekreteryası, Bizden Haberler Bülteni (yılıda 8 sayı), ünlü haber bülteni Sürdürülebilir Akdeniz (Sustainable Mediterranean) (RAED ve EEB ile ortak basım), çeşitli yayınlar ve düzenli olarak güncellenen web sitesi sayesinde, üyeleriyle ve işbirliği içinde olduğu daha geniş STK ağlarıyla düzenli bağlantı halindedir.

● STK Gücünü Artırmak

MIO-ECSD E, Akdeniz STK'larının önemli üyeleri ve personeli için hazırladığı, çevre sorunları ile ilgili uluslararası eğitim atölye çalışmaları sayesinde, Akdeniz STK'larının güçlerini arttırmalarına önemli katkılar sağlamıştır. Giderek daha da belirli sorunlara odaklanan bu atölye çalışmaları yıllık olarak yürütülmektedir.

● Ortak STK Politikalarının Teşviki ve Hazırlanması

MIO-ECSD E, Akdeniz STK'lar Federasyonu'nun en önemli temsilcisi olarak, ortak STK politikalarını teşvik etmeyi ve Çevre ve Kalkınma konulu yurttaş örgütlerinin ortak sesini uluslararası forum ve toplantılarda duyurmayı başarmıştır. MIO-ECSD E bazı ortamlarda, çevresel STK hareketinden kabul gören ortak STK politikaları, yazılı görüşler ve bilgi yazıları hazırlamış ve önermiş, ayrıca önemli uluslararası konferans (Bakanlık düzeyinde, Hükümetlerarası düzeyde, vb) ve süreçlerde STK'ların bildirelerini ve görüşlerini sunarak Akdeniz STK'larını temsil etmiştir.

MIO-ECSD E tek başına ya da diğer STK'larla birlikte, önemli konularda STK'ların görüşlerini birleştirmek amacıyla, çok sayıda başarılı ve etkili konferans ve toplantılar düzenlemiştir. Örneğin: Sürdürülebilir Kalkınma (Atina, 21-24 Kasım 1991),

Su (Roma, 24-27 Ekim 1992; Atina, 17-19 Mart 1994; Atina, 2-4 Kasım 2000; Kahire, 19-21 Aralık 2001), Gündem MED-21 (Tunus, 27-28 Ekim 1994), Atıklar (Kahire, 6-8 Aralık 1999; Atina, 17-18 Nisan 2000); Avrupa-Akdeniz İşbirliği ve Barcelona Anlaşması (Kahire, 26-27 Nisan 1992; Barcelona, 2-4 Haziran 1995; Stuttgart, 14-15 Nisan 1999), Çevre Eğitimi (Atina, 26-30 Haziran 1995; Selanik, 6-7 Aralık 1997; Atina, 18-19 Aralık 1998), Katı Atıklar (Kahire, 6-8 Aralık 1999), Ağır Metal Üretimi, Kullanımı ve Politikalarındaki Eğilimler (EUPHEMET) (Atina, 17-18 Nisan 2000), Su Konusunda Söz Sahibi Olanlar ve Karar Yetkisi Bulunanlar İçin Bir Akdeniz Temel Eylem Planına Doğru (Atina, 2-4 Kasım 2000), Arkeolojik Ortamların Kültürel Etkinliklerle Sürdürülebilirliği (Nafplion, 6-7 Eylül 2001), Akdeniz Adalarındaki Turizmin Suya Etkisi (Kıbrıs, 7-9 Kasım 2001), Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi'ne Akdeniz'in Katkısı (Monaco, 13 Kasım 2001), Akdeniz'de Su, Çevre Eğitimi (İstanbul, 11-13 Ekim 2004) vb. MIO-ECSDE ayrıca yukarıda belirtilen konuların bazıları için ve STK'lara halk katılımı ve fon mekanizmaları sağlanması gibi diğer konularda, Akdeniz genelinde birçok Yuvarlak Masa toplantısının düzenlenmesini desteklemiştir.

● Uluslararası İşbirliği

MIO-ECSDE AB Komisyonu, MAP/UNEP, UNESCO ve diğer Uluslararası ve Bölgesel Hükümet Örgütleri (UNDP, IFAD, METAP, Dünya Bankası) ile, ayrıca bilimsel ve diğer tür Ağ ve Federasyonlarla (EEB, RAED, FoE, WWF, RAMSAR Anlaşması, MED Forumu, CIESM, MEDCITIES, MEDMARAVIS, MEDPAN, MEDWET, IUCN, GWP, CREE vb.) yakın işbirliği içindedir.

MIO-ECSDE, Barcelona Anlaşması çerçevesinde kurulan Akdeniz Sürdürülebilir Kalkınma Kurulu'nun (MCSD) üyesidir ve "Bilgi, Bilinç, Çevre Eğitimi ve Katılım" başlıklı Konu Grubu'nun Yöneticiliğini yapmış, diğer birçok konu grubuna da üye olarak katılmıştır. Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Uluslararası Anlaşması (CCD) tarafından tanınmıştır.

MIO-ECSDE, Küresel Su Ortaklığı – Akdeniz'in (GWP-Med)(eski MED TAC – Akdeniz Teknik Danışma Kurulu) Ev Sahibi Kuruluşudur. GWP-Med Ortaklık Konseyi'nin üyeleri: Blue Plan (MAP/UNEP), CEDARE, CIHEAM, IME, MedWet, MIO-ECSDE ve MWN. GWP-Med, IWRM'yi Akdeniz'e tanıtmayı amaçlamaktadır.

MIO-ECSDE kuruluşundan bu yana, birbirinden bağımsız çeşitli işbirliği planlarının oluşturulması ve geliştirilmesine katkıda bulunmuştur: Bunlardan biri de Avrupa-Akdeniz Ortaklığı'na odaklanmıştır. "Comité de Suivi" olarak bilinmekte ve Avrupa ve Akdeniz düzeyinde yedi etkin STK ağını içermektedir. (EEB, ENDA, FoE, MedForum, MIO-ECSDE, RAED, WWF).

● Bilinci, Katılımı ve Görüş Birliğini Arttırmak

MIO-ECSDE su yönetimi (Akdeniz Su Yılı) ve atıklar gibi önemli konularda (Akdeniz Eylem Günü) ve Akdeniz Çevre Fonu'nun (her uçak biletinden alınacak \$/Euro fonu) kurulması için üye örgütleriyle birlikte bilinçlendirme kampanyaları hazırlamakta ve yürütmektedir. MIO-ECSDE'nin 1991 yılından bu yana STK'lar arasında yürüttüğü katılımcı çalışmalar, Akdeniz'de görüş birliği, karşılıklı güven ve dayanışma sağlanmasına ve Kuzey-Güney, Güney-Güney, Doğu-Batı işbirliğinin artmasına büyük katkılarda bulunmuştur.

Akdeniz halklarının hem toplumsal hem de ekonomik refahına yönelik hedeflere ulaşmak için bilinç ve katılımın önemini bilen MIO-ECSDE, toplumsal ortaklar arasında görüş birliğine, daha sonra da harekete geçmeye yol açacak katılımcı tekniklerin araştırılması, geliştirilmesi ve iyileştirilmesine büyük zaman ayırmıştır.

● Araştırma

MIO-ECSDE, seçilmiş araştırma alanlarında pilot uygulaması gerçekleştirilen ve bölgesel sürdürülebilir kalkınma için yöntemsel (metodolojik) bir çerçeve oluşturan "Kentler ve Bölgeler İçin Sürdürülebilir Kalkınma – SUDECIR" adlı Avrupa araştırma projesinin Akdeniz ortağıdır (diğer ortaklar: IEEP-Brüksel, Taurus-Trier, Stenum-Graz). MIO-ECSDE'nin odak noktası turizmde sürdürülebilirlik planları geliştirmek olmuş ve özellikle Akdeniz adaları üzerinde durulmuştur.

MIO-ECSDE, SUDECIR yöntemini Rodos adasında uygulamıştır. Bu çalışma ayrıca, UNEP/MAP'a bağlı PAP-RAC'in yardımıyla yapılan CAMP/Malta çerçevesinde de kullanılmıştır. Bu çalışma artık çeşitli işbirliği planları kapsamında MIO-ECSDE üyelerine de iletilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır.

● Çevre Eğitimi

MIO-ECSDE, 1995 yılında UNESCO'nun ve Atina Üniversitesi'nin de işbirliğiyle, Sürdürülebilir Kalkınma İçin Çevre Eğitimi Yeniden Düzenleme Bölgeler arası Atölye Çalışmasını hazırlamıştır (Atina, 26-30 Haziran 1995). Bu atölye çalışmasının sonuçları, Tiflis'teki konferanstan 20 yıl sonra düzenlenen "Çevre ve Toplum: Sürdürülebilirlik İçin Eğitim ve Bilinçlendirme" Uluslararası Konferansı'nın (Selanik, 8-12 Aralık 1997) temelini oluşturmuştur. 84 ülkeden 1400 kişinin katıldığı bu büyük Konferans'ın organizasyonunda UNESCO ve Yunan Hükümeti de yer almış, ofis desteği de MIO-ECSDE ve Atina Üniversitesi tarafından sağlanmıştır.

Konferans'ın en belirgin sonuçları, Selanik Deklarasyonu'nun ve sonradan Konferans Tutanağında (900 sayfa) yer alan görüşlerin hazırlanması ve oybirliğiyle kabul edilmesidir. Bu önemli belgeler, takip sürecini kolaylaştıran ilke ve önerileri de içermektedir. MIO-ECSDE bu konferansın devamı olarak, 18-19 Aralık 1998'de Atina'da Akdeniz'de Çevre ve Sürdürülebilirlik İçin Eğitim ve Bilincin Arttırılmasına Yönelik Akdeniz Atölye Çalışması'nı düzenlemiş, bu çalışmada Akdeniz genelinde STK'larla işbirliği içinde çalışacak olan bir Çevre Eğitimcileri ağı kurulmasına karar verilmiştir. Bu girişimin en belirgin sonuçlarından biri, MIO-ECSDE'nin altı Akdeniz ülkesindeki üye STK'larından altısı tarafından ortak yürütülen su ve atık eğitimi projesidir.

Medies Akdeniz' de Çevre ve Sürdürülebilirlik (özellikle su ve atıklar) için Eğitim Girişimi

● Medies Nedir?

Çevre Eğitimi ve Sürdürülebilirlik için Eğitim Girişimi, Çevre Eğitimi ve Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim girişimleri 2002 de Johannesburg'da toplanan Dünya Zirvesinde başlatıldı.

● Kimler liderlik ediyor?

Yunanistan Çevre, Planlama ve Kamu İşleri Bakanlığı, UNESCO- UNEP/MAP ve MIO-ECSDE Medies'in çekirdeğini oluşturur. İtalyan Çevre ve Arazi Bakanlığı da bu gruba yeni eklenmiştir. Medies'in su konusundaki çalışmaları GWP-Med tarafından desteklenmektedir. 2003-2007 döneminde MIO-ECSDE bu girişimin koordinasyonunu yürütmektedir.

● Belli Başlı amaçlar nelerdir?

Medies in amaçları sürdürülebilir kalkınma amaçlarıyla örtüşür:

- Su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi
- Atıkların sürdürülebilir yönetimi
- Çevre eğitiminde çalışan eğitimcilerin iletişim ağı kurmasını kolaylaştırma.

Medies, öğretmenlerin ve öğrencilerin Gündem 21 in uygulanması doğrultusundaki katkılarını somutlaştırır. Akdenizi Çevreleyen ülkelerde çevre eğitimine yönelik yenilikçi etkin metodlar geliştirir, iletişimi ve işbirliğini güçlendirir. Akdeniz'in güneyi ve kuzeyinde geliştirilen bu işbirliği metodolojik bir çerçeveye oturtulabilir ve diğer bölgeler için model oluşturabilir.

● Belli başlı etkinlikler nelerdir?

Medies, Akdeniz Havzasında öğretmenler ve öğrenciler için uygulanabilir eğitim programları geliştirir. Bu programlar havzanın bütününe ilgilendiren, su ve atıklar gibi konularda hazırlanır. Medies Su için hazırlanan eğitim paketi 'Akdeniz'de Su' 8 dile çevrilmiştir. İngilizce, Fransızca, Yunanca, İtalyanca, Arapça, İspanyolca, Portekizce ve Türkçe olarak da yayınlanmıştır. Diğer dillerde de en kısa zamanda yayınlanacaktır. 'Yaşamımızdaki Atıklar'ın ön baskısı Yunanca olarak yapılmıştır.

Medies'in interaktif web sayfası www.medies.net tecrübelerin değişimi ve bilgi alışverişi için bir platform oluşturmaktadır. Bu web sitesi referanslar, dökümanlar, ilanlar vs. bilgiler içermektedir. "Akdeniz'de Su Eğitim Paketi" aynı zamanda bu sitede yer almaktadır (Türkçe, İngilizce, Fransızca ve Yunanca), eleştirilere ve katkılara açıktır. Ayrıca Çevre Eğitimi ile ilgili dökümanların listesi hazır bulunmakta ve diğer ilgili sitelerle linkler bulunmaktadır.

Medies Çerçevesinde bölgesel ve ulusal seminerler düzenlenmiştir. Bu seminerlerin amacı öğretmenlerin eğitimi ve desteklenmesidir. İlk Bölgesel Çalıştay 'Çevre Eğitimi; Akdeniz Perspektifi' Atina'da 14-15 Aralık 2002 de 87 katılımıyla gerçekleşmiştir. Bu toplantının tebliğleri www.medies.net te bulunmaktadır. Ayrıca Atina'da ve Roma'da iki ulusal seminer düzenlenmiştir.

● Medies'e kimler katılabilir?

Kurumlar: Akdeniz Bölgesinde bulunan, amaçları ve etkinlikleri Medies le örtüşen bölgesel, ulusal veya yerel çalışan ilgili Kamu Kurumları, Eğitim Enstitüleri, STK'lar, Koordinatör olan MIO-ECSDE ye yollayacakları bir başvuru formu ve mektupla Çalışma Grubuna katılabilirler.

Kaynakça

İngilizce

- Bock R. ● *The Story of Drinking Water*, AMERICAN WATER WORKS ASSOCIATION, 1990.
- Byrne K. ● *Environmental Science*, UNIVERSITY OF BATH SCIENCE, NELSON, 1997.
- Cambell A.J., Rood R. ● *Incredible Earth*, JOHN WILEY & SONS, 1996.
- Danish Ministry for Environment and Energy ● *European Rivers and Lakes Assessment of their Environmental State*, EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY, 1994.
- Environment Canada ● *A primer on water: questions and answers*, MINISTRY OF SUPPLY AND SERVICES CANADA, 1991.
- European Commission ● *Freshwater: A challenge for Research and Innovation*, 1998.
- European Environment Agency ● *Environmental signals 2000 - regular indicator report*, 2000.
- European Environment Agency ● *Human Interventions in the Hydrological Cycle-Topic Report 13*, 1996.
- European Environment Agency ● *Nutrients in European ecosystems. European assessment report No 4*.
- European Environment Agency ● *State and Pressures of the marine and coastal Mediterranean Environment*, European assessment report No 5.
- Global Water Partnership ● *Water for the 21st Century: Vision to Action. Mediterranean vision on water, population and the environment*, January 2000.
- Global Water Partnership ● *Water for the 21st Century: Vision to Action. Framework for Action for the Mediterranean*, January 2000.
- Global Water Partnership, MED TAC, ● *«Core» Action Plan 2001-2005, DRAFT, November 2000.*
- Jeftic L. ● *State of the marine environment in the Mediterranean Region*, UNEP 1990.
- Krinner W., Lallana C., Estrella T., Nixon S., Zabel T., Laffon L, Rees G., Cole G. ● *Sustainable water use in Europe, Part 1: Sectoral use of water*, EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY.
- Leonard J., Crouzet P. ● *Lakes and reservoirs in the EEA area*, EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY, November 1998.
- Pearce F. ● *Wetlands and Water resources*, MedWET, 1996.
- OECD ● *Water consumption and Sustainable Water resources Management*, ENVIRONMENT DIRECTORATE, Paris, 1998.
- Philip W. O. ● *Water The Essential Resource*, National Audubon Society, International Series Number Two, December 1976.
- Rees J., Williams S. ● *Water for life, Strategies for Sustainable Water Resource Management*, CPRE, 1993.
- Scoullou M. (ed.) ● *Environment and Society: Education and Public Awareness for Sustainability*, Proceedings of the Thessaloniki International Conference organized by UNESCO and the Government of Greece (8-12 December 1997), Athens, 1998.
- Scoullou M., Arsenikos S. ● *Join forces against Desertification in the Mediterranean*, MIO-ECODE, December 1999.
- Scoullou M., Mantzara B. ● *Long Range Study in Water Supply and Demand in Greece*, ELLINIKI ETARIA, November 1996, Athens, Greece. Prepared for the International Centre for Water Studies and the EU.
- Stern A. ● *Water in Europe What to expect from the E.U. policy review, for the Conference of club de Brussels*, November 1995.
- UNESCO-UNEP ● *International Environmental Education Program. Environmental Educational Series, No 22. Procedures for developing an Environmental Education Curriculum*, USA, 1994.
- Vretta-Kouskoleka H. ● *Water is life, Vol. I, Facts and Incentives*, UNEP & WAGGGS, 1991.
- Vretta-Kouskoleka H. ● *Water is life, Vol. II, Educational material*, UNEP & WAGGGS, 1991.
- WRI, UNEP, UNDP ● *World Bank: The world resources 1996-97, a guide to the global environment, the urban environment.*

Türkçe

- Bilen Özden, ● *Ortadoğu Su Sorunları ve Türkiye*, Tesav, 1996
- Turanlı Tufan, ● *Denizlerimizdeki Tarih-Türkiye'nin Sualtı Hazinesi*, Yapı Kredi Yayınları, Kasım 1999.
- Pasiner Ali, ● *Alabalıktan Zarganaya Türkiye Balıkları*, Yapı Kredi Yayınları, Temmuz 2003.
- Özsmi Uygur, ● *Su Bittiğinde*, GEO, Ağustos 2007.
- Emoto Masaru, ● *Suyun Bilinmeyen Gücü*, Kozmik, Haziran 2006.
- Kadioğlu Mikdat, ● *Küresel İklim Değişimi ve Türkiye'de Bildiğimiz Havalann Sonu*, Güncel Yayıncılık, 2007
- Reeves Hubert, ● *Yeryüzünün Acısı*, Yapı Kredi Yayınları, 2007.
- Madra Ömer, ● *Akıntıya Kürek*, Parantez Yayınları, 2007.
- *Dünyada Su Sorunları ve Stratejileri*, ASAM Yayınları, 2003.

- Boro Sadun, ● *Vira Demir, Kuşadası'ndan Antalya'ya Denizciler için Rehber*, TEB Yayınları, İstanbul, 2000.
- Braudel Fernand, ● *Akdeniz, Tarih, Mekan, İnsanlar ve Miras*, Metis Yayınları, İstanbul, 2007.
- Bektas Cengiz, ● *Akdenizli Ozanlar*, Evrensel Basın Yayın, İstanbul, 1999.
- Erhad Azra, ● *Karya'dan Pamfilya'ya Mavi Yolculuk*, Cem Yayınları, 1979.
- Halikarnas Balıkcısı, ● *Anadolu Efsaneleri*, Yeditepe Yayınları 1954.
- Özhatay Neriman, Keskin Mustafa, ● *Ömerli Havzasının 'İstanbul' Doğal Bitkileri*, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, 2007.
- *SU: Suyun Yeryüzündeki Serüveni*, WWF Türkiye, İstanbul 2007
- Vandana Shiva, ● *Su Savaşları*, BGST Yayınları, 2007.
- Tom Athana, Paul Baer, ● *Ölümcül Sıcak*, Küresel Adalet ve Küresel Isınma BGST Yayınları, 2007.
- Vandana Shiva, ● *Çalınmış Hasat*, BGST Yayınları, 2006
- Dinyar Godrej, ● *Küresel İklim Değişimi*, Metris Yayınları, 2003
- Kate Evans, ● *Acaip Havalalar*, Açık Radyo, 2007
- Yaşar Onay, ● *Küresel Isınma ve Batının Yeni Yurt Arayışı*, Neden Kitap, 2007.
- Koman Vakfı, ● *İlhan Koman Retrospektif*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2005.
- Frederic Denhez, ● *Küresel Isınma Atlası*, Mikdat Kadioğlu'nun özsözleriyle "21.Yüzyılda Türkiye'yi Bekleyen Riskler", NTV Yayınları, İstanbul, Haziran 2007.
- Kuzanlı Menan A., Yahyaoğlu Recai Dr., ● *Suyun İyileştirici Gücü*, Mozaik Yayınları, İstanbul, 2007

Önerilen internet siteleri

- Devlet Su İşleri: www.dsi.gov.tr
- T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Kurumu: www.die.gov.tr
- Belediyelerin web siteleri:
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü: www.meteoroloji.gov.tr
- Tema Vakfı: www.tema.gov.tr
- www.dogademegi.org.tr
- www.cokulvakfi.org.tr
- Doğal Hayatı Koruma Vakfı: www.wwf.gov.tr
- Doğal Hayatı Koruma Derneği: www.dhk.gov.tr
- Mediterranean Information Office for Environment, Culture and Sustainable Development: www.mio-ecode.org
- Mediterranean Education Initiative for Environment and Sustainability: www.medies.net
- Global Water Partnership-Mediterranean: www.gwpmmed.org
- Global Water Partnership: www.gwpforum.org
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation: www.unesco.org
- United Nations Environment Programme (BM Çevre Programı): www.unep.org
- Yeşil İz Dergisi: www.yesiliz.net
- Açık Radyo: www.aclkradyo.com.tr
- Vikipedi: www.vikipedi.com/turkiyede-su-kiditirdi
- www.bahce.blz.sulama
- www.earthwatch.org
- Cousteau Kuruluşu: www.cousteau.org
- www.earthwatch.org
- www.earthshare.org
- www.celestinevision.com/synchrolinks
- World Bank: www.worldbank.org
- World Water Council: www.worldwatercouncil.org
- World Water Forum III: www.worldwaterforum.org
- Environmental Education Links: www.eelink.net
- Mediterranean Hydrological Cycle Observing System: www.medhy-cos.mpl.ird.fr
- The World's Water Site: www.worldwater.org
- Organisation for Economic Co-operation and Development: www.oecd.org
- International Office for Water: www.oleau.fr
- Environmental Education Resources: www.sofweb.vic.edu.au
- European Environment Agency: www.eea.eu.int
- European Environment Information and Observation Network: www.elonet.eea.eu.int
- USA Environmental Protection Agency: www.epa.gov

Yunanca

Andriotis M., Markaki L., Gouvra M., Katsorhis T., Pavlidis G. ● *Laboratory manual of Biology 9th Grade, Hellenic Republic, Ministry for Education and Religious Affairs, OEDB, 1999.*

Boutsinos G., Kosmas K., Kalkanis G., Soutsas K. ● *Management of Natural Resources, Hellenic Republic, Ministry for Education and Religious Affairs, OEDB, 1998.*

Georgopoulos A., Tsalliki E. ● *Environmental Education, Gutenberg 1997.*

Kafetzopoulos K., Georgiadou T., Provis N., Spirellis N., Xiniadis D. ● *Laboratory manual of Chemistry-9th Grade, Hellenic Republic, Ministry for Education and Religious Affairs, OEDB, 1998.*

Kastorinis A., Katsoris Th., Moutzouri I., Paulidis G., Peraki V., Sapnadeli K. ● *Laboratory manual in Biology-7th Grade, Hellenic Republic, Ministry for Education and Religious Affairs, OEDB, 1998.*

Scoullos M. ● *Chemical Oceanography, Part A, an introduction to the chemistry of the marine environment, University of Athens, Athens, 1997.*

Scoullos M. ● *Chemical Oceanography, Part B, Marine Pollution, Marine Resources, fresh water from the sea, chapter 13, University of Athens, Athens, 2nd ed., 1987.*

Scoullos M., Siskos P. ● *Environmental Chemistry II: Environmental management, University of Athens, Athens, 1997.*

Trikaliti A., Stathopoulou R. ● *Environmental Education for Sustainable Cities, Elliniki Etairia, Athens, 1999.*

Vretta-Kouskoleka H., Vokotopoulou I., Moupagiatzi P., Ekaterinidis G. ● *A box full of water, Kalidoskopio, November 1997.*